

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Skagerak Kraft As
Postboks 80
3901 PORSGRUNN

01 APR 2011

Vår dato:
Vår ref.: NVE 201100101-9 kn/man
Arkiv: 611/012.J1
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Eilif Brodtkorb
22 95 94 49

Vurdering av konsesjonsplikt for økt slukeevne i Bagn kraftverk, Sør-Aurdal kommune, Oppland.

NVE konkluderer med at økt slukeevne fra 90 til 102 m³/s i eksisterende Bagn kraftverk, ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. Konklusjonen er gitt under forutsetning om at den økte slukeevnen kun nyttes i flomsituasjoner og at kraftverkets kjøremønster forøvrig forblir tilnærmet uendret.

Vi viser til Deres brev av 4.1.2011 med søknad om ombygging av de elektriske anleggene i Bagn kraftverk. Av søknaden fremgår det at det også er planer om å optimalisere driften av kraftverket gjennom skifte av løpehjul, noe som vil øke slukeevnen i kraftverket. Dette er et tiltak som må konsesjonsplikt vurderes etter vannressurslovens § 8. Søknad om anleggskonsesjon etter energiloven for ombyggingen av de elektriske anleggene vil bli vurdert som egen sak.

Dagens forhold

Bagn kraftverk i Sør-Aurdal har et nedslagsfelt på 2840 km². Kraftverket utnytter fallet fra inntaksmagasinet Aurdalsfjorden og har en samlet slukeevne på to aggregater på ca 90 m³/s. Aggregatene i stasjonen har i dag en effekt på 33 MW og 32 MW. Konsesjonen til kraftverket ble gitt ved kgl.res. 25.4.1958 og satt i drift i 1963.

Elvestrekningen fra Bagndammen i Aurdalsfjorden til utløpet av Bagn kraftverk har ingen pålagt minstevannføring. Nedstrøms kraftverksutløpet er minstevannføringen på 6 m³/s. Denne må slippes fra dammen dersom kraftverket står. Det er videre en skjønnsforutsetning at vannføringen gjennom kraftverket ikke kan endres mer enn +/- 30 % i forhold til døgnmiddelet. Reguleringshøyden i Aurdalsfjorden er 3,75 m.

Kjøringen av Bagn kraftverk er i tillegg til nevnte restriksjoner i stor grad bestemt av flere kraftverk oppstrøms. Foreningen til Begnavassdragets Regulering legger tappestrategiene for disse. For Bagn

E-post: nve@nve.no, Internett: www.nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Telefaks: 22 95 90 00

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Drammensveien 211
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER
Telefon: 72 89 65 50

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK
Telefon: 76 92 33 50

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG
Telefon: 33 37 23 00

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE
Telefon: 57 83 36 50

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR
Telefon: 62 53 63 50

kraftverk er det særlig driften av Åbjøra kraftverk (slukeevne 24 m³/s) og Faslefoss (65 m³/s) som er viktige.

Om planene

Skagerak Kraft AS har behov for å skifte elektriske hovedkomponenter i anlegget. Det er ikke utført noen utskiftning etter at kraftverket ble satt i drift. Tilstandsvurderinger har avdekket svakheter i transformator og statorer som tilsier en forventet gjenværende levetid på 10 år. Utredningene har videre vist at det vil være lønnsomt å bygge om Bagn kraftverk nå dersom en øker maksimal ytelse på de to aggregatene noe (hhv til 35 MW og 39 MW), dels for å innvinne flomtap, men hovedsakelig for å utnytte ulik virkningsgrad. En samlet effektøkning fra 65 til 74 MW vil gi en økt produksjon i kraftverket på ca. 10 GWh.

Endringer i vassdraget

I følge Skagerak Kraft AS vil en økning i kraftverkets slukeevne på ca 12 m³/s i meget begrenset grad endre vannstandsforholdene i Aurdalsfjorden og i vassdraget nedstrøms utløpet av kraftstasjonen. Skagerak legger til grunn at kjøremønsteret for kraftverket blir tilnærmet som dagens kjøremønster. Den økte slukeevnen vil kun bli benyttet i flomperioder. I flomsituasjoner med tapping over 90 m³/s fra Aurdalsfjorden vil vannføringen på elvestrekningen mellom Bagndammen og utløpet av Bagn kraftverk være lavere enn hva situasjonen er med dagens installasjon. I slike perioder vil det kunne gå inntil 12 m³/s mer gjennom stasjonen sammenliknet med dagens situasjon.

På grunn av restriksjonen med +/- 30 % endring over døgnet og avhengigheten av kraftverkene oppstrøms mener Skagerak Kraft AS at det ikke er mulig å utnytte døgnregulering i kraftverket i større grad enn i dag. Dette gjelder særlig i situasjoner med relativt lav vannføring og hvor potensialet for de største negative virkningene av raske vannstandsendringer er størst.

Høring

Saken ble oversendt fylkesmannen i Oppland og Sør-Aurdal kommune for eventuell kommentar ved e-post fra NVE av 26.1.2011. NVE har mottatt uttalelser fra Sør-Aurdal og Nord-Aurdal kommuner og fylkesmannen i Oppland.

Sør-Aurdal kommune har følgende merknader:

" (...)

Sør-Aurdal kommune støtter fylkesmannens konklusjon og høringsuttalelse i saken.

Sør-Aurdal kommune vil understreke viktigheten av å få på plass klare manøvreringsregler i forhold til hvor raskt vannstanden ut fra Bagn kraftverk kan endres før man øker slukeevnen med 12%. Dersom man tillater effektkjøring med 12% økt slukeevne vil det medføre skader på bestandene av eleveperlemusling, fisk og natur og miljø i elva Begna."

Nord-Aurdal kommune (e-post 4.2.2011) har likelydende merknad som Sør-Aurdal.

Fylkesmannen i Oppland (27.12.2011) har følgende kommentarer:

"Vi viser til e-post av 26.01.11 fra NVE vedrørende søknad fra Skagerak Energi AS om tillatelse til ombygging av de elektriske anleggene i Bagn kraftverk, herunder en økning av kraftverkets slukeevne fra ca 90 m³/sek til 102 m³/sek.

Bagn kraftverk benytter Aurdalsfjorden som inntaksmagasin. Aurdalsfjorden har en reguleringshøyde på 3,75 m med tillatelse i kgl. res. av 25.04.58. Driftsvannføringen fra kraftverket føres tilbake til Begna ved Bagn. Det er ingen minstevannføringskrav i elva fra reguleringsdammen

på Aurdalsfjorden og ned til kraftverksutløpet i Bagn, men det er krav om en minstevannføring på 6 m³/sek nedstrøms Bagn kraftverk. Det er videre en skjønnsforutsetning om at driftsvannføringen i Bagn kraftverk ikke skal variere mer enn +/- 30 % av døgnmiddelet. Denne forutsetningen er ikke konsesjonsbestemt, og er følgelig kun et privatrettslig forhold.

Begna på strekningen fra Bagn til Sperillen har fylkets største bestand av elvemusling. Elvemusling er oppført som sårbar på Norsk rødliste, og en ansvarsart for Norge. Det er utarbeidet en egen handlingsplan for å ivareta arten i Norge, og det er foreslått en egen forskrift om prioritering av elvemusling for å øke artens beskyttelse. Bestanden i Begna er relativt stor, men den viser tegn på svekket rekruttering. Elva har også en bestand av aure som det er knyttet betydelige fritidsfiskeinteresser til, samtidig som den er vertsfisk for larven til elvemuslingen. Aurebestanden i Begna har vist en bekymringsfull tilbakegang de senere år.

Driften av Bagn kraftverk varierer betydelig, og det foretas hyppige og krappe vannføringsendringer fra Bagn. Det har vært en tendens til større- og hyppigere variasjoner i driftsvannføringen de senere år, sammenlignet med tidligere manøvreringspraksis. Dette kan være en mulig forklaring på tilbakegangen i fiskebestanden, noe som igjen kan ha uheldige virkninger for elvemuslingens rekruttering. I tillegg medfører variasjonene i driftsvannføringen også problemer med isgang, og det er ofte nødvendig med sprengning for å unngå oppstuvning i vassdraget.

Konsesjonen for reguleringen av Aurdalsfjord er fra 1958 og kan tas opp til vilkårsrevisjon. Fylkesmannen er kjent med at Sør-Aurdal og Nord-Aurdal kommuner arbeider med å fremme et krav om at vilkårene for Aurdalsfjordreguleringen tas opp til revisjon. Vi er videre gjort kjent med at et sentralt moment i kommunenes revisjonskrav vil være mer detaljerte bestemmelser for manøvreringen av vannføringen fra Bagn, for å begrense ulemper som følge av brå vannføringsendringer. Fylkesmannen deler kommunenes syn på at reglementet knyttet til vannføringsendringene fra Bagn bør revideres.

Økt utnyttelse av flomvannføringen i vassdraget gjennom en økt slukeevne i Bagn kraftverk vil etter vår vurdering ikke medføre nevneverdig økte miljøkonsekvenser. Slik vi oppfatter saken har vi imidlertid vansker med å se at den omsøkte utvidelsen av slukeevnen ikke vil gi muligheter for å øke svingningene i vannføring nedstrøms Bagn noe. En slik økning vil i tilfelle være en endring i motsatt retning av hva kommunene har signalisert at de vil fremme ønske om i sitt revisjonskrav. De opplysninger vi er forelagt i saken viser ikke en tilstrekkelig utredning av konsekvensene, og oppfyller etter vårt syn ikke naturmangfoldlovens krav til kunnskapsgrunnlag (§ 8). Dersom det skal gis adgang til å utvide slukeevnen i kraftverket bør det etter vårt syn fastsettes nye vilkår. I og med at kommunene er i ferd med å fremme et etter vårt syn berettiget krav om vilkårsrevisjon, mener vi det er naturlig at ønsket om utvidelse av kraftverket og vilkårsrevisjonen behandles under ett.

Konklusjon

Fylkesmannen mener det på foreliggende grunnlag ikke kan gis tillatelse til Skagerak Energi AS til utvidelse av Bagn kraftverk. Vi mener en slik utvidelse vil være mulig uten vesentlig miljøulempe forutsatt at miljøhensynet ivaretas gjennom vilkår for manøvreringen. Vi mener det er naturlig at Skagerak Energi AS sitt ønsket om utvidelse og kommunens krav om vilkårsrevisjon behandles samlet."

NVEs vurdering og konklusjon

Innvendingene mot den omsøkte utvidelsen er i hovedsak begrunnet i en frykt for at den vil medføre økt effektkjøring. Med de restriksjoner som ligger i skjønnsforutsetningene, reglementet og driften av ovenforliggende stasjoner mener vi at muligheten for økt effektkjøring sammenliknet med dagens situasjon er begrenset. Vi legger til grunn at den økte slukeevnen kun nyttes i flomsituasjoner og at kraftverkets kjøremønster forøvrig forblir uendret. Dette er i tråd med konsesjonærens egne forutsetninger som vi forventer at de overholder.

Vi registrerer at merknadene i høringsuttalelsene i stor grad er rettet mot de negative virkningene som følger av kraftverksdriften etter dagens regime. Vi tolker høringsinnspillet fra fylkesmannen slik at han ikke er imot en utvidelse i seg selv, men at han ønsker endringer i dagens kjøremønster og nye krav for drift av Bagn kraftverk samtidig med en eventuell tillatelse til å øke slukeevnen. FM påpeker at man innenfor dagen manøvreringsreglement opplever en kjøring som påvirker vassdraget negativt. Utviklingen av ørretbestanden i elva er bekymringsfull og den relativ store bestanden av den rødlistede elveperlemuslingen viser tegn til svekket rekruttering. FM mener at uheldig drift av kraftverket kan være en mulig årsak til denne utviklingen.

Krav om endringer i eksisterende reguleringskonsesjoner for å forbedre miljøtilstanden hører naturlig hjemme i en vilkårsrevisjon. Konsesjonen for reguleringen av Aurdalsfjord er fra 1958 og kan derfor tas opp til vilkårsrevisjon i dag. NVE er kjent med at Sør-Aurdal og Nord-Aurdal kommuner om kort tid vil fremme et krav om at vilkårene for Aurdalsfjordreguleringen tas opp til revisjon. Vi er videre gjort kjent med at et sentralt moment i kommunenes revisjonskrav vil være mer detaljerte bestemmelser for manøvreringen av vannføringen fra Bagn.

I forbindelse med en ev. revisjon av konsesjonsvilkårene må konsesjonæren utarbeide et revisjonsdokument. Et sentralt tema i et slikt dokument vil være å dokumentere hvordan manøvreringen har foregått og beskrive hvilke miljømessige virkninger det har hatt. Avhengig av hva som foreligger av tilgjengelig informasjon kan det være behov for ytterligere undersøkelser, jf. nml § 8. Eventuelle behov og muligheter for tiltak vil bli vurdert på bakgrunn av denne informasjonen. Ved en revisjon vil vi blant annet kunne pålegge detaljerte restriksjoner på kjøringen av Bagn kraftverk. For ytterligere informasjon om revisjon av konsesjonsvilkår viser vi til våre hjemmesider.

Konklusjon

I vår vurdering av om det planlagte tiltaket er konsesjonspliktig eller ikke legger vi vekt på om tiltaket, i dette tilfelle en utvidelse, i seg selv vil ha vesentlige negative virkninger av betydning for allmenne interesser. Under forutsetning om at den økte slukeevnen kun nyttes i flomsituasjoner og at kraftverkets kjøremønster forøvrig forblir tilnærmet uendret, mener vi at endringene i forhold til dagens tilstand blir små og at tiltaket i seg selv ikke vil ha vesentlige negative virkninger for allmenne interesser.

De forhold som påpekes av kommunene og fylkesmannen vil være sentrale i en eventuell revisjonssak. Vi gjør oppmerksom på at dagens vilkår for Bagn kraftverk kan bli endret som følge av en eventuell vilkårsrevisjon og at dette er noe Skagerak Kraft må være forberedt på og ta med i sin vurdering av ombyggingen.

Med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19.12.2000 vedtar NVE at tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter § 8 i vannressursloven.

Denne avgjørelsen gjelder under forutsetning av at arbeidet startes opp senest fem år fra vedtaksdato og fullføres innen ytterligere fem år, jf. vannressursloven §§ 18 og 27.

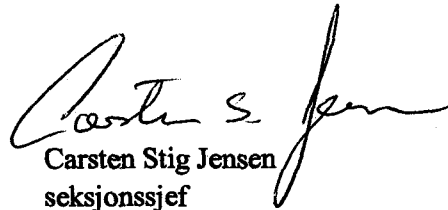
Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunkt underretningen er kommet fram til partene, jf forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes inn til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Kopi:

Sør-Aurdal kommune, 2930 Bagn

Nord-Aurdal kommune, Pb. 143, 2901 Fagernes

Fylkesmannen i Oppland, Postboks 987, 2626 Lillehammer

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, Fossveien 7/9, 3510 Hønefoss